

LOB Aanbevelingen o.b.v. het onderzoeksrapport ‘Kiezen moet je (stimu)leren’. **Geschreven door JOB en LAKS.**

Studiekeuze moet je stimuleren

De houding van leerlingen ten opzichte van hun studiekeuze is afwachtend. Een leerling verwoordt het als volgt: “wij gaan niet uit onszelf opzoek”. Toch is het niet zo rechtlijnig als het lijkt. Uit onze resultaten blijkt namelijk een paradox: er is wel het besef dat nadenken over je toekomst belangrijk is, maar er wordt geen actie op ondernomen. Leerlingen geven aan dat ze eerder, gerichter en serieuzer met hun studiekeuze om zouden moeten gaan.

Bronnen van studiekeuze-informatie

Open dagen en meeloopdagen

- **Leerlingen hebben behoefte aan een realistisch beeld van de opleiding en concrete informatie.** Op open dagen is er de neiging alles mooier voor te stellen dan het in werkelijkheid is. De reden dat leerlingen liever meelopen is dat ze hierdoor een realistischer beeld van de opleiding krijgen. Daarbij willen leerlingen concrete informatie over hun toekomst ontvangen: wat kan je er mee worden, wat ga je leren, hoeveel kun je er later mee verdienen etc.
- **Scholen moeten meeloopdagen (meer) promoten.** De leerlingen geven aan dat meeloopdagen (proefleren) beter bevallen dan open dagen. Er is veel behoefte aan deze vorm van kennismaken met hun toekomstige opleiding, maar de meesten zijn niet op de hoogte van de mogelijkheden.
- **Verplicht leerlingen niet naar bepaalde open- of meeloopdagen te gaan.** Dat leerlingen een aantal open- of meeloopdagen moeten bezoeken mag wel verplicht worden, maar welke ze moeten bezoeken dat willen leerlingen zelf uitmaken. Dit laatste is persoonlijk, als bepaalde dagen verplicht worden veranderen ze in een soort schoolopdracht met alle tegenzin van dien.

Informatie op het internet

- **Zorg voor een ruim aanbod aan verdiepende studiekeuze informatie op internet.** Het gebruik van internet hangt af van de fase waarin de leerling zich bevindt. Je hebt leerlingen die nog geen idee hebben welke opleiding ze willen gaan doen en leerlingen die wel een opleidingsrichting in gedachte hebben. Uit onze resultaten blijkt dat leerlingen vooral internet gebruiken als ze wel een idee hebben n.a.v. een eerdere stimulans zoals een gesprek met een decaan waarin mogelijkheden zijn besproken. Ze zoeken dan naar gerichte informatie.
- **Stimuleer internet meer voor de brede oriëntatie, decanen en mentoren moeten een lijst met handige sites verstrekken.** Dit hangt samen met de vorige aanbeveling. Internet wordt weinig ter oriëntatie gebruikt door leerlingen die nog geen idee hebben wat ze willen gaan doen. De websites van ROC's werden het meest bezocht door leerlingen. Hieruit blijkt dat ze niet weten welke websites nog meer handig kunnen zijn. Het zou goed zijn dat leerlingen, naast de subjectieve sites van ROC's, zich ook oriënteren d.m.v. objectieve sites.

Informatiefolders

- **Geef leerlingen weinig folders en informatieboekjes en als ze gegeven worden moeten ze wel compleet en actueel zijn.** Leerlingen willen niet veel informatie op papier ontvangen. En als ze folders en informatieboekjes krijgen, dan moet de informatie uitgebreid en actueel zijn. Leerlingen geven aan dat dit lang niet altijd het geval is en zijn over het algemeen ontevreden over de informatie. Een voorbeeld van hoe het niet moet: per opleiding drie zinnen weergeven met daarin alleen informatie over welk niveau je nodig hebt om de opleiding te gaan doen.

Individuele en klassikale begeleiding

- **De decaan moet een actieve(re) houding aannemen.** Op dit moment is voor een deel van de jongeren de drempel te hoog om zelf contact op te nemen met de decaan. Ze willen graag een decaan die toegankelijk is en zelf de dialoog met leerlingen aan gaat. De decaan moet meer zichtbaar en bekend zijn bij leerlingen. Daarom is het belangrijk dat de decaan een (nog) actievere houding aanneemt naar leerlingen toe.
- **De mentor en decaan moeten meer samen werken.** De mentor heeft een vertrouwensband met leerlingen, kent hun persoonlijkheid en weet wat bij hen past. De decaan heeft dit allemaal niet, maar beschikt wel weer over veel opleidingsinformatie. Beide zijn belangrijk voor een goede ondersteuning van leerlingen in hun keuzeprocess. Een betere samenwerking tussen de mentor en decaan is daarom noodzakelijk. Gezamenlijk kunnen ze de jongeren beter ondersteunen bij het keuzeprocess.
- **Klassikale lessen moeten zich richten op de brede studiekeuze oriëntatie.** De klassikale lessen zijn niet perfect, maar vervullen voor leerlingen wel een waardevolle functie. Leerlingen kunnen er in deze klassikale lessen achter komen welke studiemogelijkheden ze allemaal hebben na het vmbo. Dit gebeurt door zowel de gesprekken met de docent, als het horen van klasgenoten. Om deze reden moeten de klassikale lessen behouden worden en als functie zich blijven richten op de brede oriëntatie. In individuele gesprekken kan men vervolgens met leerlingen meer de diepte ingaan m.b.t. de studiekeuze.

Stages

- **Betrek de beroepspraktijk meer in de studiekeuze; laat leerlingen de beroepspraktijk ervaren.** Leerlingen geven aan dat ze de beroepspraktijk meer in de studiekeuze willen betrekken. Daarbij geven zij de voorkeur aan eigen ervaringen opdoen in deze beroepspraktijk boven voorlichtingen uit de beroepspraktijk. Het zou daarom goed zijn wanneer er meer mogelijkheden komen voor leerlingen om in de (beroeps)praktijk zelf ervaring op te doen.
- **Laat leerlingen zelf de richting/sector kiezen waarin ze stage lopen.** De gekozen richting binnen het vmbo moet geen beperkende factor vormen bij het maken van een keuze waarbinnen leerlingen stage gaan lopen. Veel leerlingen kiezen na het vmbo een andere richting op het mbo. Stage lopen in een andere

richting moet daarom op het vmbo overal toegestaan worden. Een voorbeeld: een leerling op een groenschool die stage loopt in de richting handel.

- **Laat leerlingen meerdere stages lopen.** Leerlingen willen graag indrukken opdoen van verschillende beroepen. Dit wordt mogelijk wanneer leerlingen meerdere stages lopen. Deze mogelijkheid moet door scholen aangeboden worden.
- **Scholen moeten een wervingsfunctie voor stages vervullen.** Leerlingen geven aan weerstand te ondervinden bij bedrijven wanneer ze zelf op zoek gaan naar stages. Omdat de stages erg belangrijk zijn in het studiekeuzeproces is het wenselijk dat de school deze wervingfunctie op zich neemt (en waar nodig verbetert).

Moment van informatie

- **Start uiterlijk in het tweede jaar met studiekeuze-informatieverstrekking, voor het maken van de sectorkeuze.** Jongeren vinden dat zij geïnformeerd moeten worden voordat zij een keuze moeten maken voor een sectorrichting met een bepaald vakkenpakket. Dit betekent dat scholen uiterlijk in de tweede klas moeten starten met het verstrekken van studiekeuze-informatie. De informatie moet gaan over de gevolgen van hun sectorkeuze en het vakkenpakket. Het moet voor jongeren duidelijk zijn wat de gevolgen zijn voor hun studiekeuzeopties na het afronden van het vmbo. Deze voorlichting verandert niets aan het vroege keuzemoment, maar zorgt wel voor een bewustere keuze.

Beïnvloeding door anderen en andere factoren

Eerder gemaakte sectorkeuze

- **Behoud de mogelijkheid om na het vmbo op het mbo in te stromen in een sector die anders is dan de gevolgde sector op het vmbo.** De sectorkeuze wordt door leerlingen op een jonge leeftijd gemaakt. Leerlingen kiezen op dat moment nog veel meer voor de 'leuke opleiding', dan voor het beroep waar ze later in willen gaan werken. Dit proces komt pas later op gang. Een switch tussen sectoren moet mogelijk blijven.

Rol van de ouders

- **Studiekeuzevoorlichting op school moet er op gericht zijn leerlingen een zelfstandige keuze te laten maken.** De rol van ouders in het studiekeuzeproces is volgens leerlingen groot. In sommige gevallen leidt dit tot een positief resultaat (betrokkenheid), in andere gevallen tot negatieve resultaten (in een richting duwen). Het is belangrijk dat de studiekeuzevoorlichtingen leerlingen in staat stelt om leerlingen een zelfstandige keuze te laten maken. Dit betekent: een studiekeuze die gemaakt wordt op basis van zelf gekozen criteria.

Locatie

- **Reiskosten beperken leerlingen in hun studiekeuze, geef alle mbo-studenten onder de 18 een OV-jaarkaart.** Reiskosten zijn een belangrijke reden dat leerlingen voor een school dicht in de buurt kiezen. Voor een goede school is er reisbereidheid, natuurlijk het liefst zo kort mogelijk. Het is nu zo dat wanneer er verschillende opties voor dezelfde opleiding zijn, leerlingen kiezen voor de dichtstbijzijnde school. Eigenlijk zou de kwaliteit van de school leidend moeten zijn in hun keuze. Een Ov-jaarkaart is hiervoor de ideale oplossing. Zo lang dat niet het geval is, moet het (gemeentelijk) budget dat er bestaat voor reiskosten (bijvoorbeeld 'stichting leergeld') in ieder geval bekend zijn.

Over ons:

De Jongeren Organisatie Beroepsonderwijs (JOB) is de landelijke belangenbehartiger van meer dan een half miljoen mbo-studenten. JOB is een vereniging van mbo-studenten voor mbo-studenten. Elk schooljaar vormen vijf nieuwe studenten het bestuur. JOB overlegt met het ministerie, de MBO-Raad, de Onderwijsinspectie, COLO en politieke partijen namens de mbo-studenten. Daarbij organiseert JOB activiteiten en informeert mbo-ers over hun rechten en plichten.

Meer informatie over JOB is te vinden op: www.job-site.nl

Het Landelijk Aktie Komitee Scholieren (LAKS) is dé scholierenorganisatie van Nederland en heeft een bestuur dat volledig uit scholieren bestaat. Het LAKS organiseert activiteiten, informeert en vertegenwoordigt scholieren. Wij zorgen er voor dat niet alleen over, maar ook mét scholieren gepraat wordt.

Meer informatie over het LAKS is te vinden op: www.laks.nl